

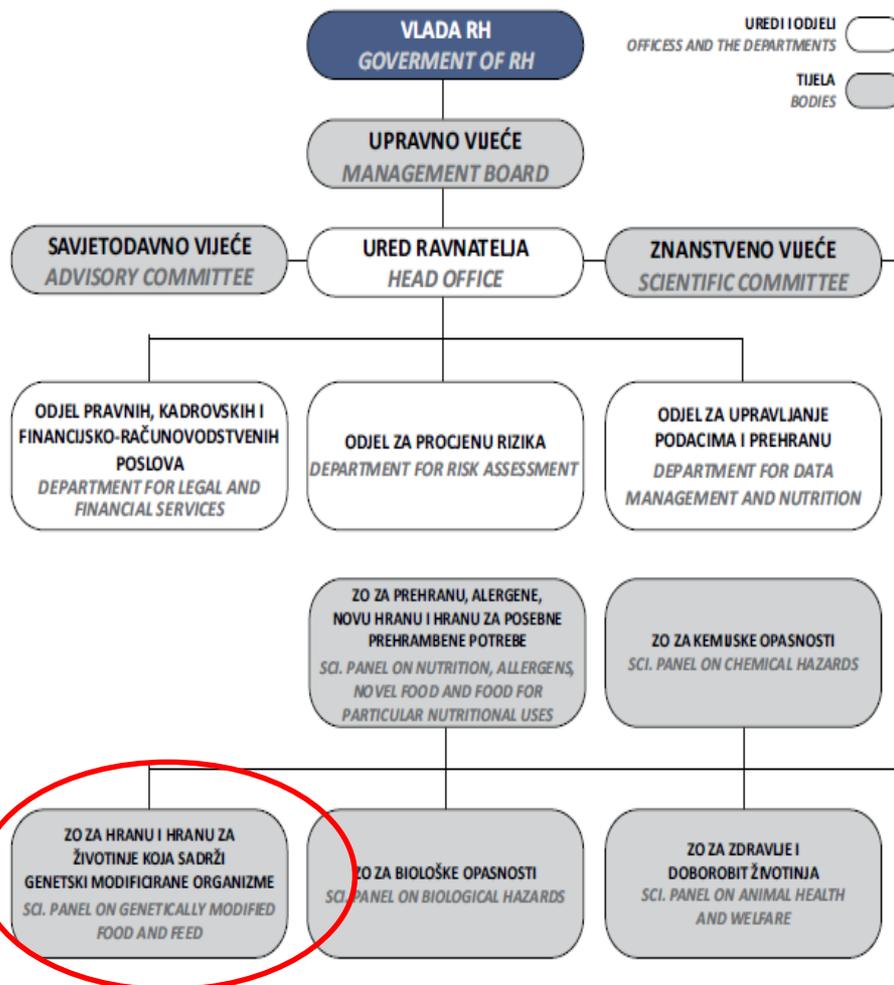
Percepcija i stavovi potrošača na području Republike Hrvatske vezano za problematiku GM hrane

**2. Hrvatska konferencija o procjeni rizika
Osijek, 16. – 17.10.2017.**

Andrea Gross-Bošković,
ravnateljica

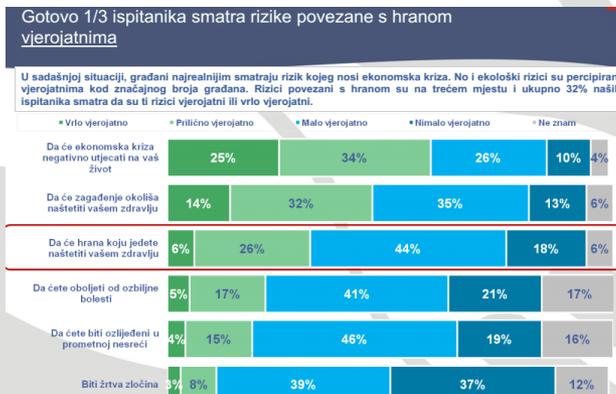
UVOD

- Odbor se bavi pitanjima koja su definirana Uredbom EK 1829/2003 o stavljanju na tržište genetski modificirane hrane i hrane za životinje na nacionalnoj razini
- Prilikom postupka odobrenja za stavljanje hrane na tržište, na zahtjev nadležnog tijela, Odbor izrađuje ZM temeljem procjene rizika
- Provodi i ostale aktivnosti istraživanja, informiranja i educiranja javnosti

UPITNIK

- Prethodno istraživanje o percepciji javnosti vezano za rizike porijeklom iz hrane – 2011. god
- GM hrana u drugoj polovini percipiranih rizika
- Koncept upitnika
- ✓ otvorena pitanja, pitanja s ponuđenim odgovorima, pitanja sa tvrdnjama i skalom vrednovanja...
- ✓ Po uzoru na slična istraživanja provedena u zemljama članicama EU, ali modificirano i prilagođeno za RH
- ✓ Zajednički rad ZO, HAH i vanjski stručnjak za sociologiju i društvena istraživanja Instituta „Ivo Pilar” iz Zagreba

Bolesti i onečišćena hrana su najčešće slobodne asocijacije ispitanika

Asocijacije ispitanika su prije svega one vezane uz onečišćenu (pesticidima, antibioticima i sl.) hranu (18%), te razne bolesti povezane s prehranom. Oko 15% ispitanika je navelo "bolesti općenito", međutim mnogi su specificirali konkretne bolesti, pa je ukupna suma odgovora koja se odnosi na bolesti oko 68%.

JOŠ NEKI NAVEDENI ODGOVORI:

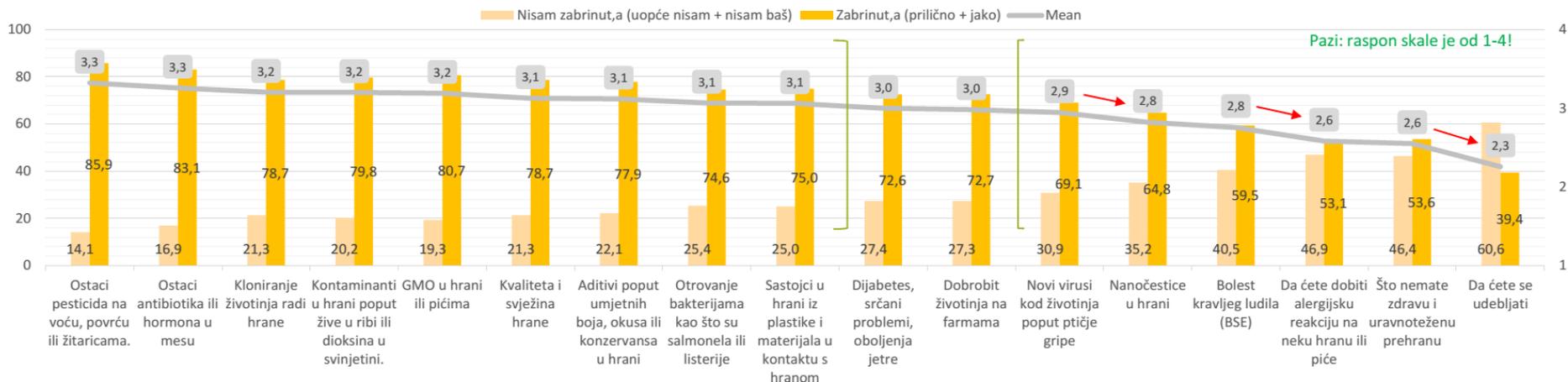
- Veća kontrola proizvodnje
- Prevencija
- Pad kvalitete života
- Neukusna hrana

METODOLOGIJA

- Hental – nezavisna istraživačka agencija
- CATI (*Computer Assisted Telephone Interviewing*) – telefonsko intervjuiranje
- N=800
- ✓ Nacionalno reprezentativan uzorak građana Hrvatske starijih od 15 godina
- ✓ Svi ispitanici čuli su za pojam genetički modificirane hrane (GM hrana)
- ✓ Uzorak je stratificiran prema 6 regija i 4 veličine naselja
- Vrijeme provedbe istraživanja
- ✓ Rujan-listopad 2016.

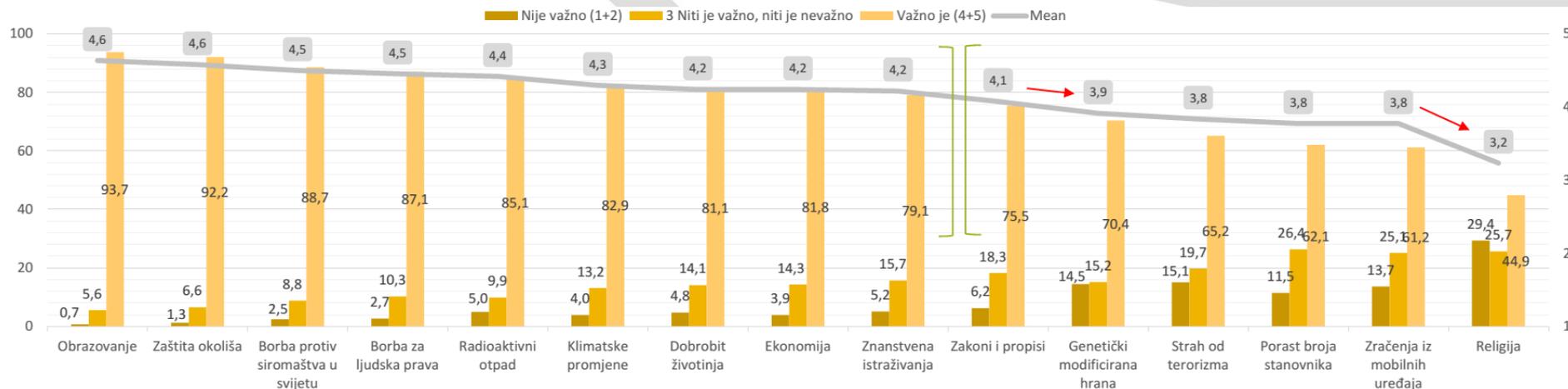

TEME VEZANE UZ RIZIKE I ZABRINUTOST

- ispitanici su izrazili zabrinutost za većinu upitanih tema
- žene su u znatno većoj mjeri zabrinute nego muškarci
- ispitanici stariji od 35 g su više zabrinuti za teme vezane uz sigurnost hrane
- mlađi ispitanici više su zabrinuti zbog pitanja prehrane

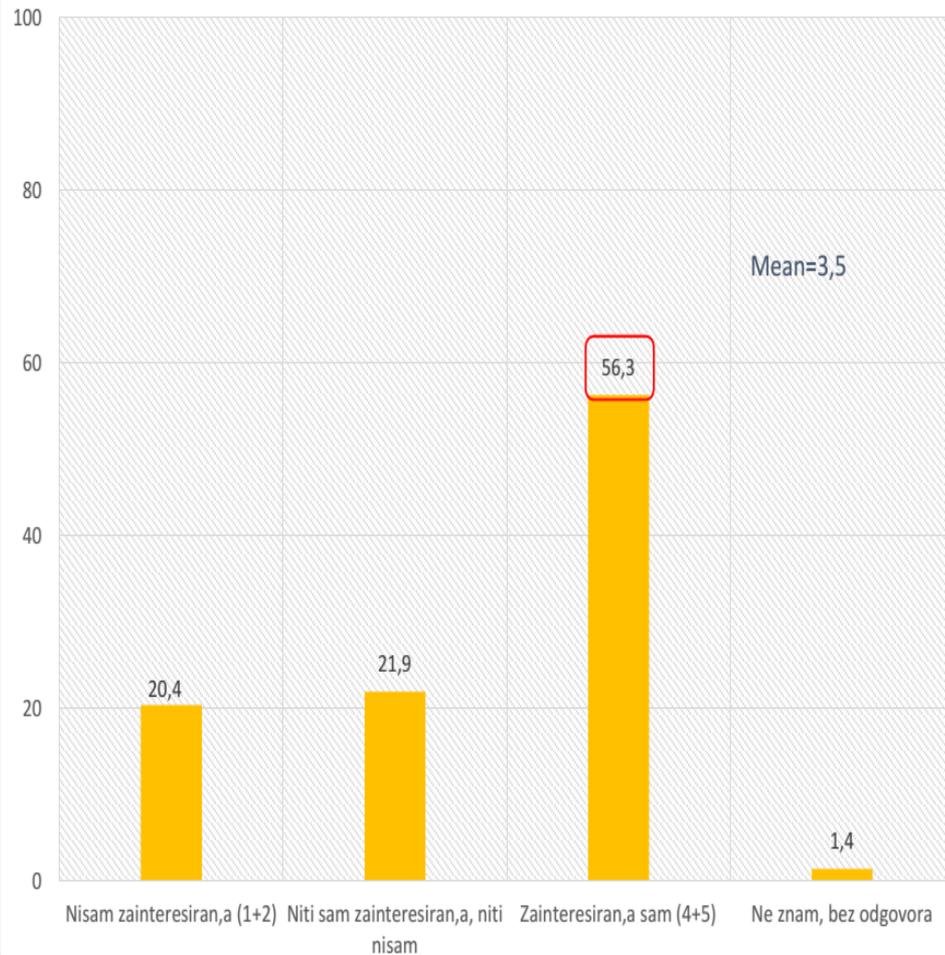
VAŽNOST POJEDINIH SEGMENTATA ŽIVOTA

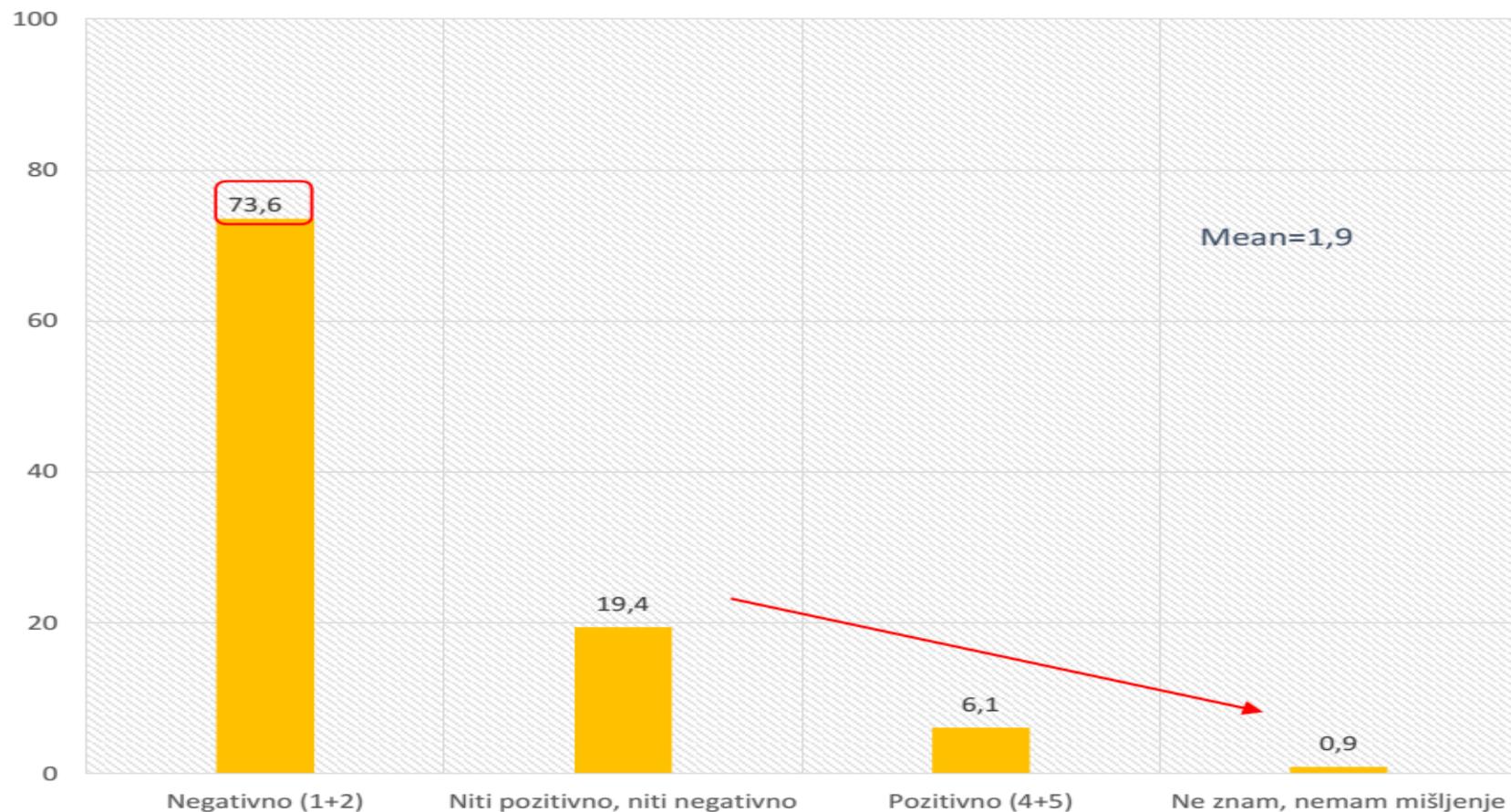
- važna pitanja: obrazovanje, zaštita okoliša, borba protiv siromaštva, borba za ljudska prava
- gotovo svi životni segmenti, osim religije, ocjenjeni kao vrlo važni
- ispitanici stariji od 35 godina u većoj su mjeri zabrinuti oko svih segmenata života u odnosu na mlađe ispitanike

- 56% ispitanika zainteresirano je za GM hranu
- Mlađi ispitanici (15-24) više su zainteresirani za GM hranu od starijih (64) ispitanika

Zainteresiranost za GM hranu

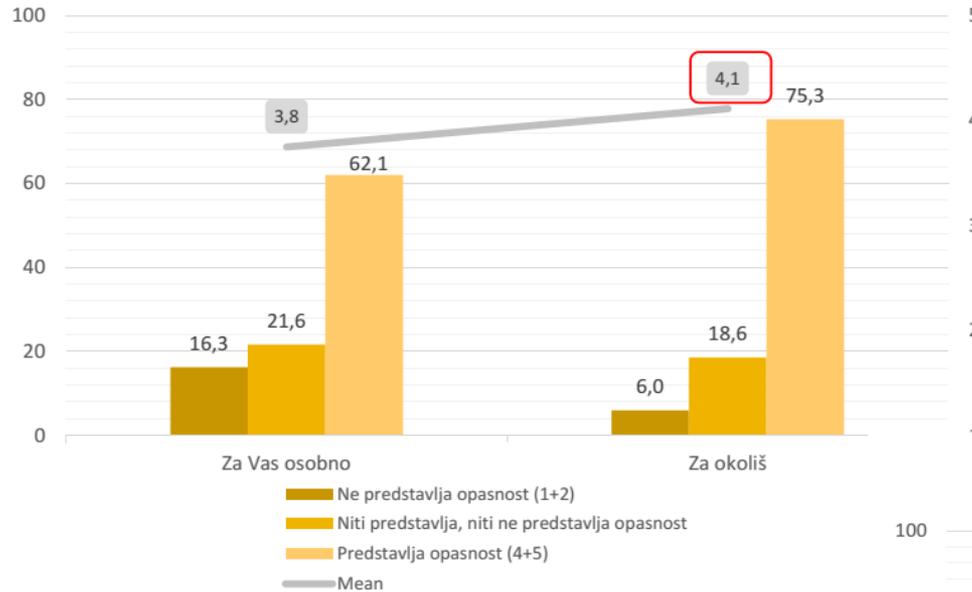
Mišljenje o GM hrani

- gotovo tri četvrtine ispitanika ima negativan stav oko GM hrane
- jedna petina stanovništva ima neutralan stav o ovoj temi

ODNOS OPASNOSTI I DOBROBITI OD GM HRANE

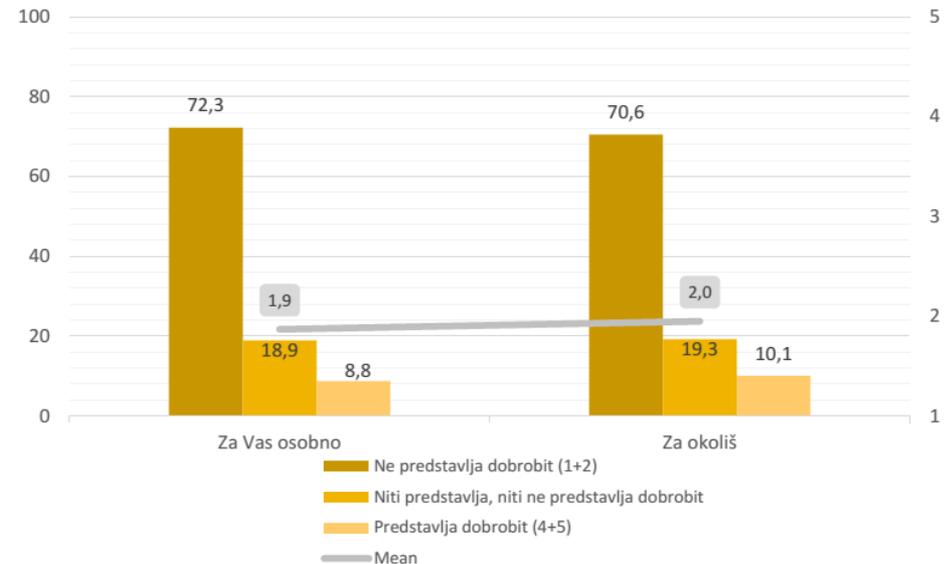
Procjena potencijalne OPASNOSTI GM hrane

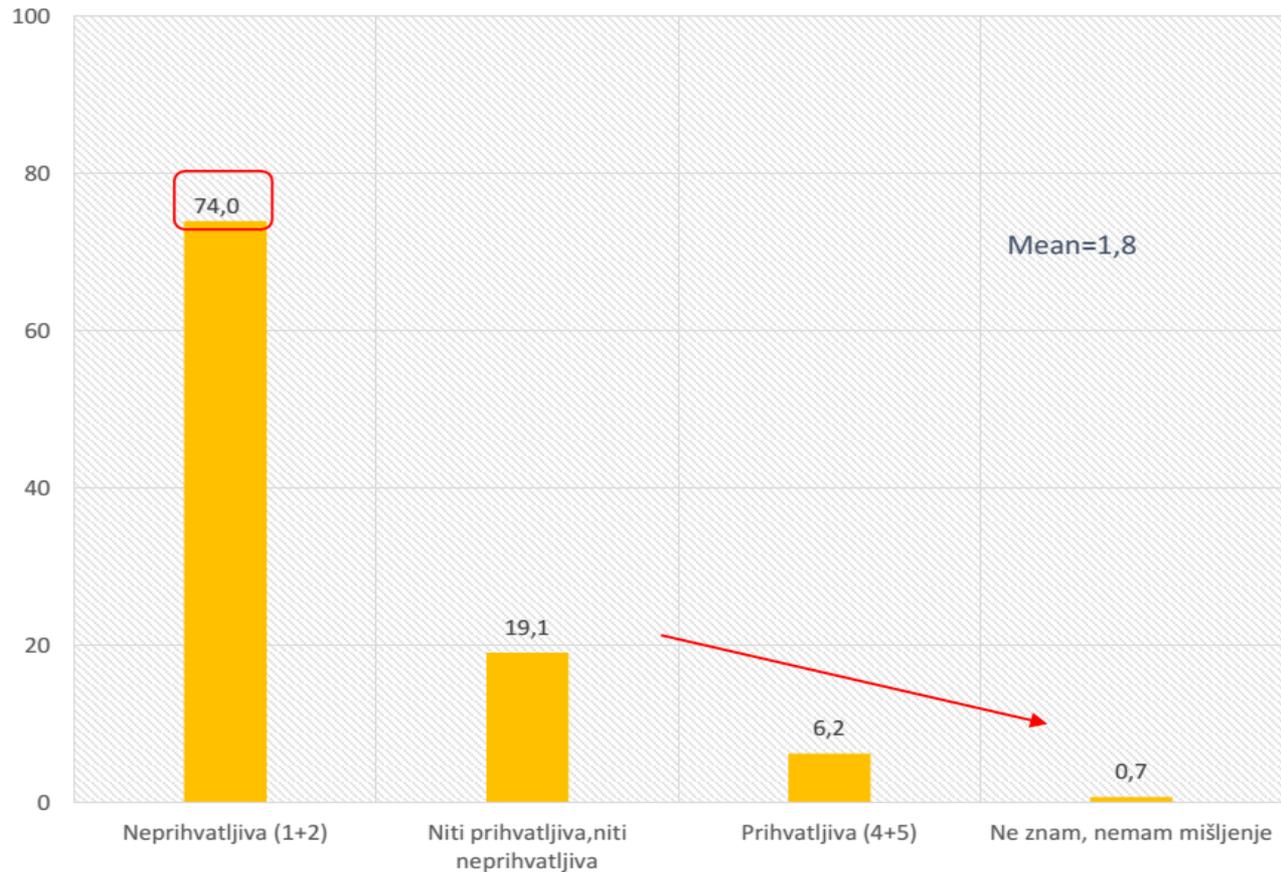
Opasnost za ljude i za okoliš percipirana je kao **VISOKA**

Dobrobit za ljude i za okoliš percipirana je kao **NISKA**

Procjena potencijalne DOBROBITI GM hrane

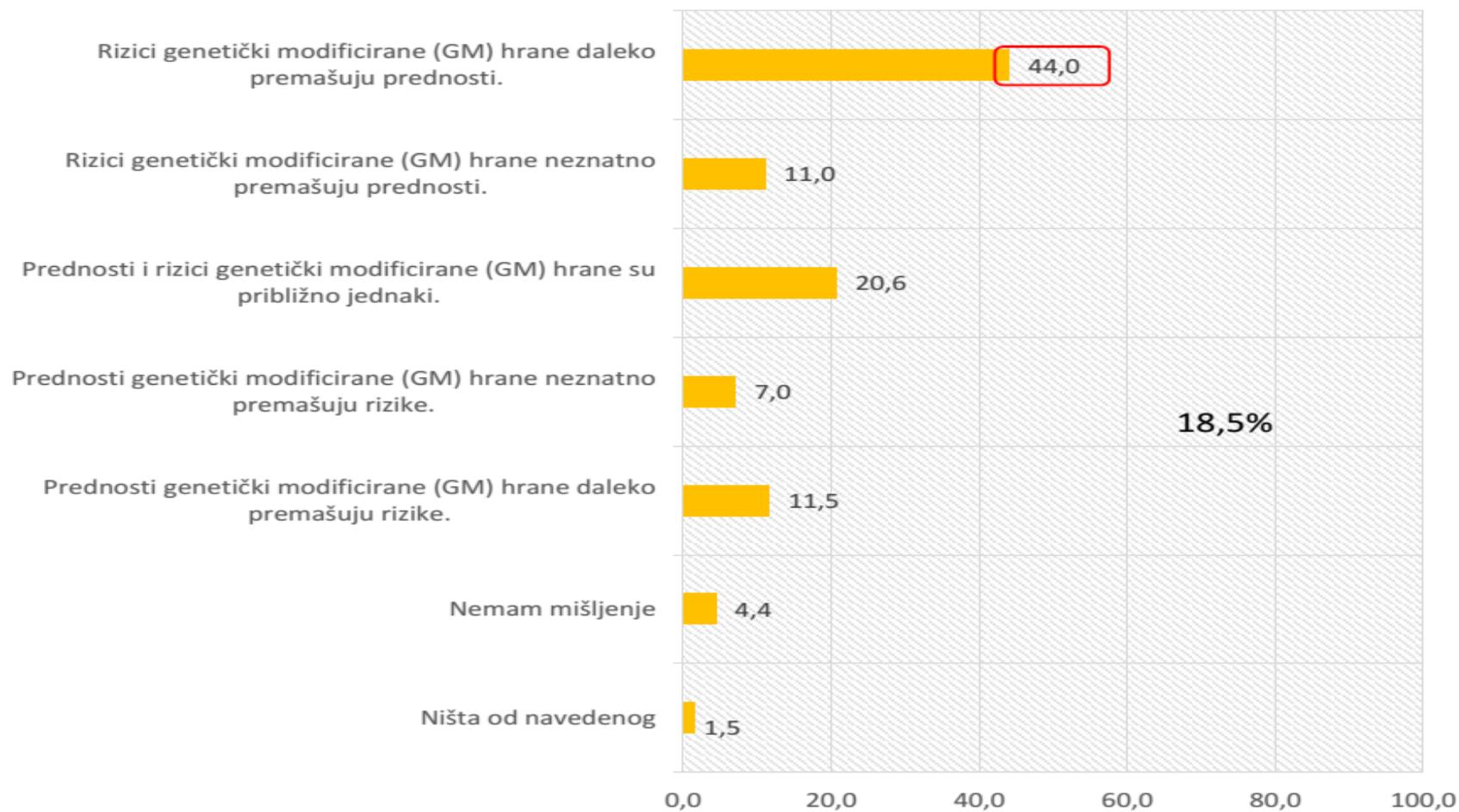

Prihvatljivost GM hrane za ispitanika

- gotovo tri četvrtine ispitanika GM hranu smatra neprihvatljivom
- petina ispitanika ima neutralno mišljenje
- odgovori koreliraju sa generalnim mišljenjem o GM hrani

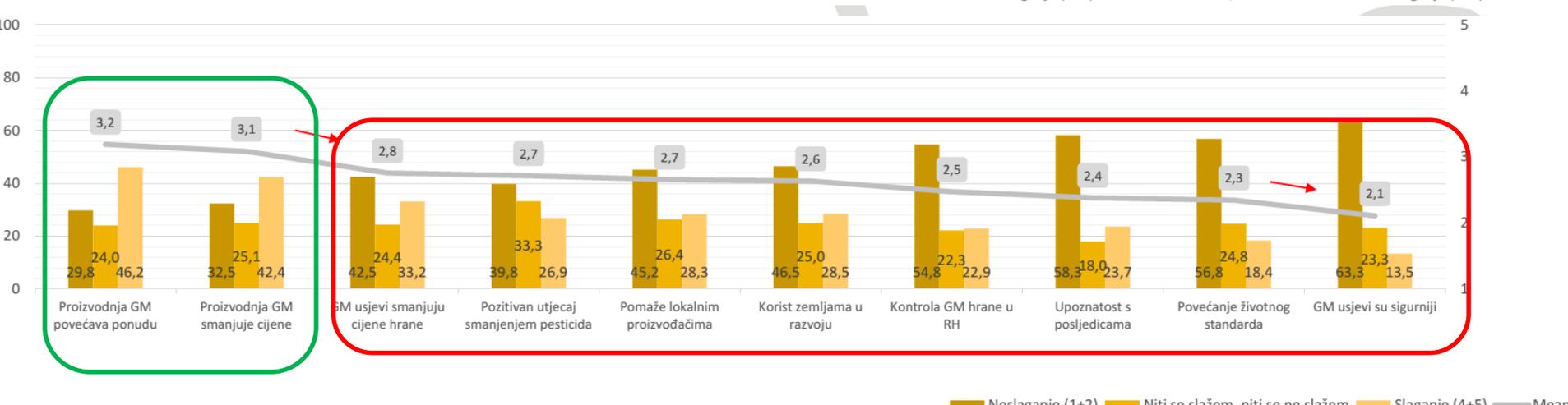
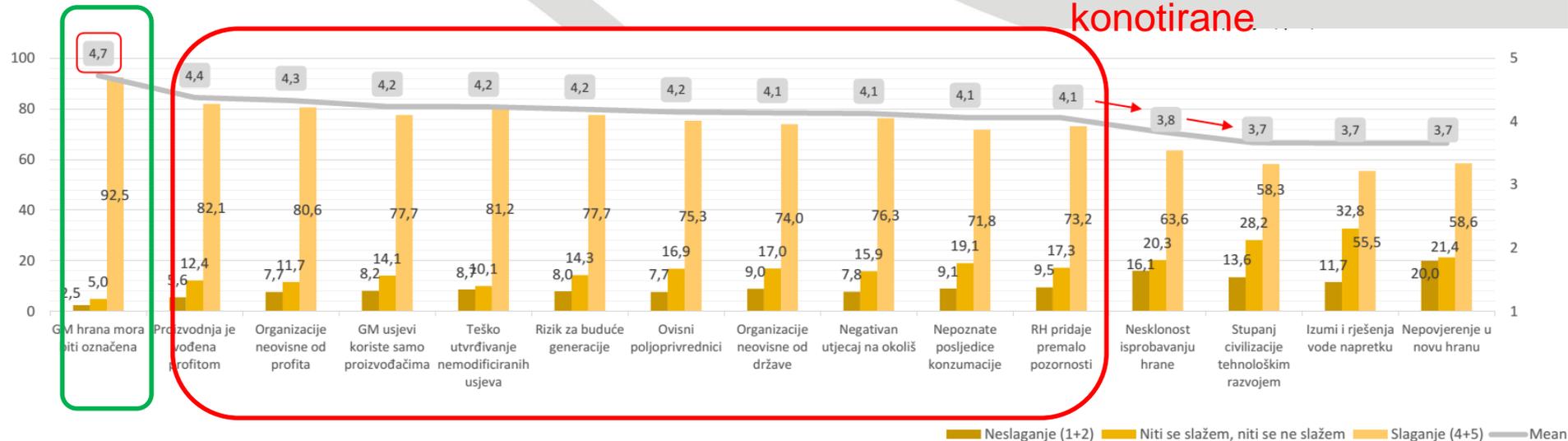
Rizici i prednosti GM hrane

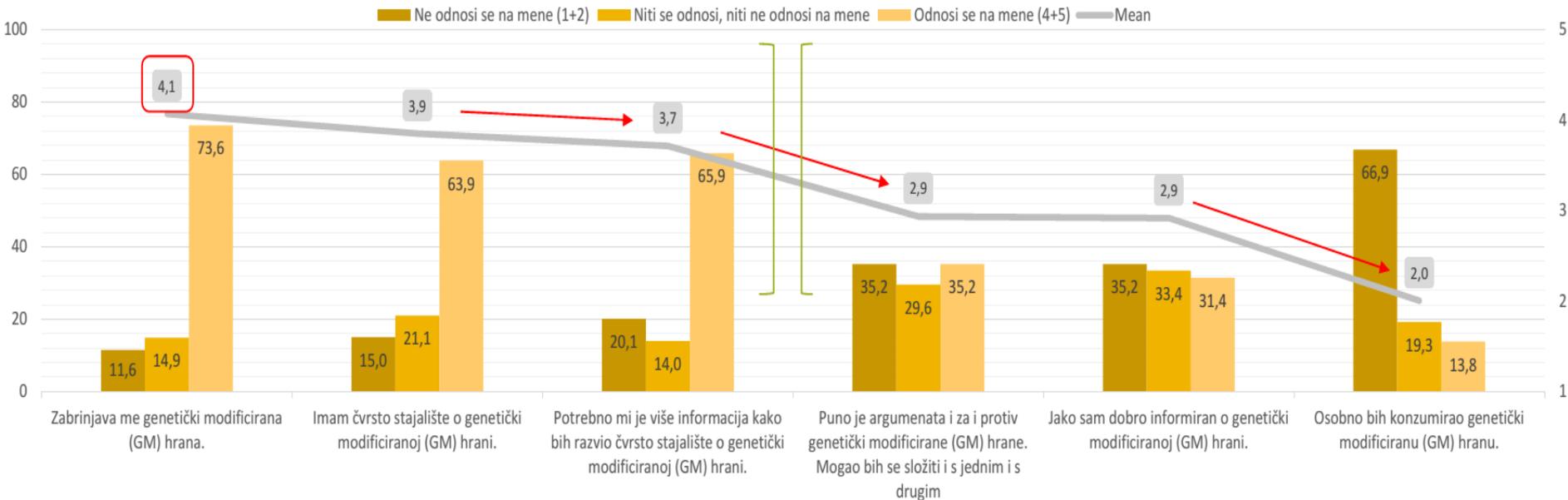
- gotovo svi ispitanici imaju izražen stav oko GM hrane
- 44% smatra da rizici daleko premašuju prednosti

SLAGANJE SA TVRDNJAMA

Negativno konotirane

ZABRINUTOST I INFORMIRANOST

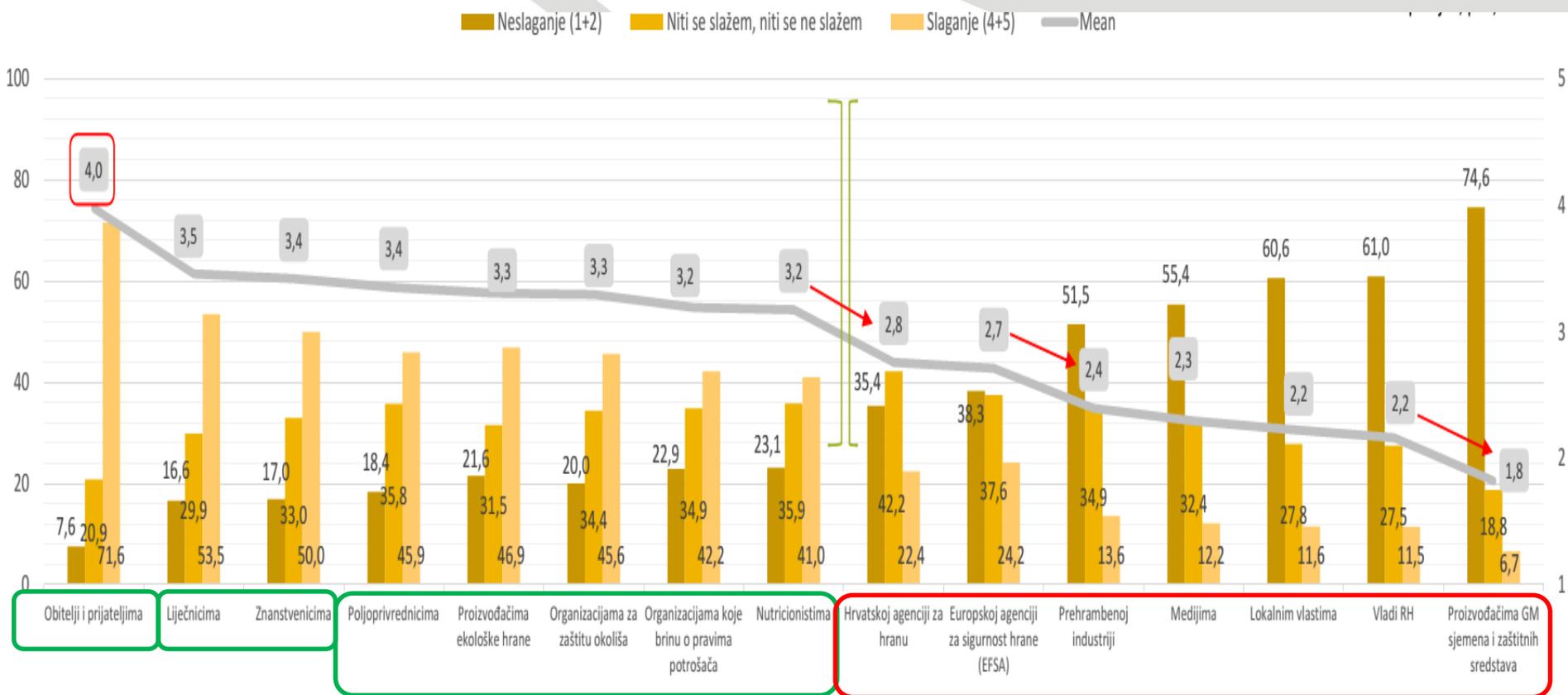

- zabrinutost vezano uz GM hranu
- neutralan stav vezano uz argumente za i protiv GM hrane
- negativan stav po pitanju konzumacije GM hrane

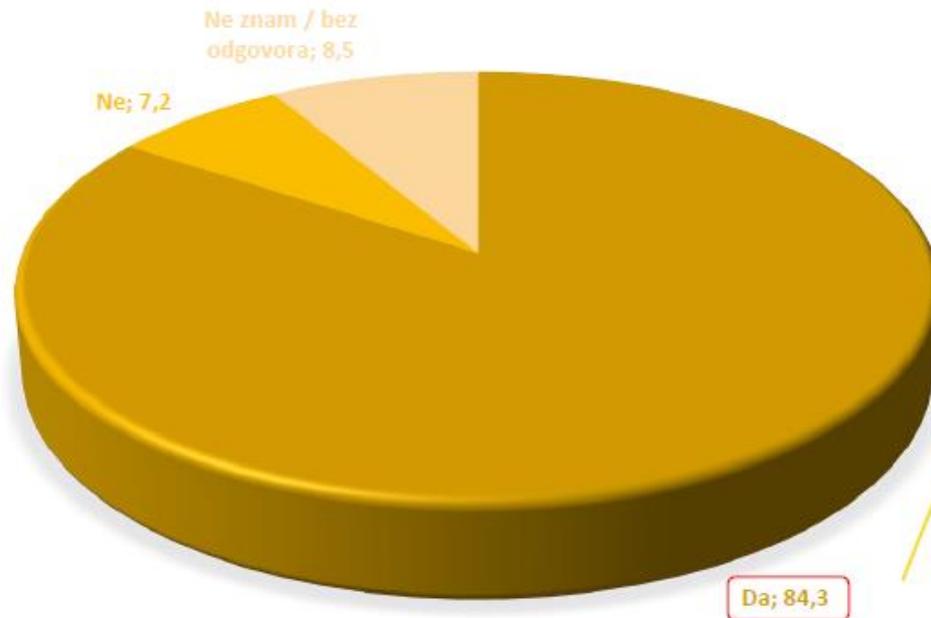
STAV PREMA NADLEŽNIM TIJELIMA

STUPANJ POVJERENJA U INSTITUCIJE

Percepcija o prisutnosti GM hrane na hrvatskom tržištu

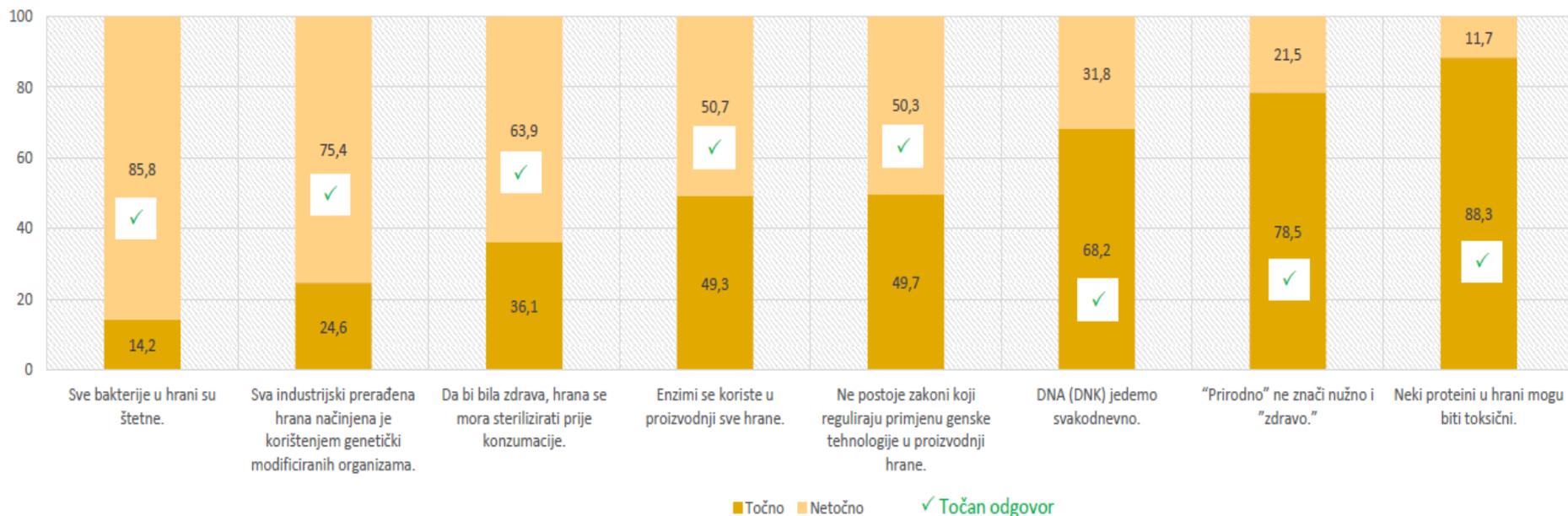

Navodi ispitanika	%
Povrće	27,1
Voće	19,0
Kukuruz	18,7
Meso i mesne prerađevine	15,8
Soja	14,7
Druge žitarice (ječam, kus kus, riža)	12,7
Rajčica	9,6
Uvozna hrana	7,7
Pšenica	6,3
Jabuke	3,0
Sva ili gotovo sva hrana	2,8
Slatkiši (kolači, keksi...)	2,4
Mlijeko i mliječni proizvodi	2,3
Konzervirana i gotova hrana	2,1
Krumpir	2,0
Brašno	1,7
Paprika	1,5
Stočna hrana	1,5
Sjeme, usjevi	1,3
Jagode	0,9
Grah i druge mahunarke	0,8
Ulje	0,7
Kruh	0,7
Riba	0,6
Suncokret	0,6
Nešto drugo	1,3
Ne zna, bez odgovora	12,3

Baza: 675 ispitanika (smatraju da je na tržištu prisutna GM hrana)

- 84% ispitanika navodi da je na tržištu RH prisutna GM hrana
- U prvom redu povrće, a zatim kukuruz, voće, meso i prerađevine, soja i druge žitarice
- Žene, kao i mlađi ispitanici (15 – 24) značajno više misle da su genetički modificirani povrće i voće, dok muškarci to misle za uvoznju hranu

Upoznatost sa saznanjima o proizvodnji hrane

- Ispitanici su za većinu tvrdnji naveli točan odgovor
- Najmanje su upoznati s činjenicom da se enzimi ne koriste u proizvodnji sve hrane te da postoje zakoni koji reguliraju primjenu genske tehnologije pri proizvodnji hrane
- Muškarci su značajno manje od žena upoznati s činjenicom da „prirodno“ ne znači nužno i „zdravo“

GLAVNI ZAKLJUČCI

Prevladava visoka **zabrinutost**, ali i **zainteresiranost** oko tema vezanih uz GM hranu

- Građani izražavaju zabrinutost na većinu tema vezanih za GM hranu
- Obrazovanje, zaštita okoliša, borba protiv siromaštva i za ljudska prava najvažniji su za ispitanike
- Više od polovine ispitanika izražava interes za pitanje GM hrane

Prevladava **negativno mišljenje** o GM hrani; **opasnosti** su percipirane kao **visoke**, a **dobrobiti** kao **niske**

- 74% ispitanika navodi negativno mišljenje o GM hrani i smatra ju neprihvatljivom
- Procjena potencijale opasnosti od GM hrane je visoka, a dobrobiti niska
- 44% ispitanika smatra da rizici GM hrane daleko premašuju njene prednosti

Iznimno naglašena **potreba za označavanjem** i konzultiranjem javnosti

- Ispitanici se potpuno slažu s tvrdnjom da GM hrana treba biti označena
- GM hrana ih zabrinjava, ali im je potrebno više informacija kako bi imali čvršći stav

- ✓ Članovima obitelji i prijateljima najviše se vjeruje po pitanju iznošenja činjenica o GM hrani
- ✓ 84% ispitanika smatra da je GM hrana prisutna na hrvatskom tržištu

PREPORUKE

POVEĆATI
PRISUTNOST TEME
U MEDIJIMA

EDUCIRATI
JAVNOST o
potencijalnim
prednostima i
dobrobitima GM hrane

PROVESTI
KAMPANJU jačanja
povjerenja u institucije
i stručnjake povezane
s temom

**...POSLUŠAJMO ŠTO KAŽU NAŠI GOSTI
NA OKRUGLOM STOLU....**

...I HVALA VAM NA PAŽNJI!